

СТАНОВИЩЕ

От проф. Нешо Хайрих Чипев, д-р, Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“, Факултет по природни науки

На дисертационен труд, представен за защита за получаване на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 4.3. Биологични науки (Зоология – зоология на безгръбначните животни)

Автор на дисертационния труд: Илиян Лазаров Илиев

Тема на дисертационния труд: „Почвени свободноживеещи и растително паразитни нематоди в Природен парк Странджа“

1. Актуалност и значимост на дисертационната тема

Темата на настоящия дисертационен труд е особено актуална, тъй като изследванията на почвените и растително паразитните нематоди в Странджа планина са оскъдни и не съответстват на важността и значимостта на местообитанията и екосистемите на този уникален по природата си район.

2. Оценка на структурата и резултатите на дисертационния труд

Дисертационният труд е правилно структуриран и съдържа 8 раздела, отговарящи на изискванията за такъв род трудове, както и 3 приложения с допълнителни материали и снимки. Литературният обзор е информативен и достатъчно целенасочен. Въз основа на литературния обзор са направени изводи, които обосновават целта на научната разработка. Считам, че този раздел от дисертацията показва придобитите в хода на докторантурата умения за работа с научна литература и много добрата теоретична подготовка на докторанта. Целта на дисертацията е формулирана достатъчно ясно и конкретно. За постигането ѝ докторантът е предвидил изпълнението на три ясно дефинирани задачи, обвързани с целта и нейното реализиране.

Дисертационния труд се базира на значителен брой проби, както и на изключително голямо количество изследвани и определени до вид и род екземпляри от нематоди. За изпълнение на изследването са използвани подходящи полеви и лабораторни методични подходи. За анализа на данните са приложени адекватни статистически методи. Намирам, че те са подходящо подбрани и съчетани, и дават възможност за изпълнение на поставените в дисертацията задачи. От методична гледна точка мога да оценя подготовката на докторанта като много висока.

В раздела „Резултати и обсъждане“ са изложени и последователно обсъдени получените от докторантът резултати. Оценено е видовото/роловото богатство на нематодите от изследваните площадки. Анализирани са нематодните съобщества по отношение на общото обилие, динамика, доминатна структура и трофични групи. Оценена е степента на зрялост на нематодните съобщества и е проучена структурираността на трофичните мрежи.

Получените резултати са обсъдени в светлината на наличните в литературата данни по разработваните проблеми. Разделът е онагледен с подходящо оформени графики, фигури и снимков материал.

Въз основа на значителната полева, лабораторна и аналитична работа докторантът е направил 7 извода, които произтичат логично от получените резултати.

3. Оценка на приносите

Дисертационният труд има значими приноси, включително и съвсем нови научни данни, най-важните от които са:

- Установено е съвременното състояние на таксономичното разнообразие на почвените нематоди на ПП Странджа, което включва 228 вида от 118 рода, 49 семейства и 12 разреда, което представлява първото системно проучване на почвената нематодна фауна на района;
- За първи път за фауната на България са съобщени 49 вида и три рода нематоди;
- Видовото богатство на нематодите е обвързано с характеристиките на изследваните местообитания - разнообразието на растителната покривка и наличието на по-богати и структурирани почви, а общото обилие се приема като индикиращо периоди на осушаване и преовлажняване на почвите;
- Определени са и са препоръчани площадки за мониторинг на горски хабитати в застрашените западно-понтийските гори на ПП „Странджа“, основани на степента на зрялост на нематодните съобщества и структурираността на трофичните им мрежи.

4. Критични бележки

- Прави впечатление донякъде оскъдното обсъждане на получените резултати. Това от една страна е разбираемо от гледна точка на предимните спорадични изследвания, но от друга страна би било интересно да се сравнят получените данни и резултати с такива от сходни местообитания от други райони у нас и/или други страни (напр. Турция и т.н.).
- До известна степен се губи идеята на Раздел 7 „Заклучение“, съдържанието на който има характер повече на списък от приноси, отколкото на общо заключение.

Направените бележки имат по-скоро препоръчителен характер и по никакъв начин не намалява научните достойнства на изследването.

5. Публикации във връзка с дисертационния труд

Докторантът е представил списък с 2 научни публикации под печат (едната в списание с импакт фактор) и участия в 2 научни форума с 3 заглавия.

6. Придобита компетентност в съответствие с изискванията на образователната и научна степен „доктор“

В хода на изпълнението на полевата и експерименталната работа, и оформянето на дисертационния труд Илиян Илиев е придобил компетенции и умения, които могат да бъдат характеризирани по следния начин:

- надградил е своята теоретична компетентност в конкретната област;
- изградил е умения за анализиране и обобщаване на информация, публикувана в научни издания;
- изградил е методични умения за изготвяне на микроскопски препарати, таксономично определяне на нематоди, овладял е разнообразни статистически и аналитични методи;
- придобил е умения самостоятелно да дискутира резултатите, получени в хода на разработването на дисертацията, както и да прави изводи на базата на тях.

Всичко това ме убеждава, че докторантът Илиян Илиев е придобил необходимите научни компетенции и умения, които се изискват за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

7. Заключение

Извършването на полевата и експерименталната работа, оформянето на дисертационния труд, включващо представянето и обсъждането на резултатите, и доброто им илюстриране ми дават основание да смятам, че в процеса на докторантурата Илиян Илиев е придобил необходимата компетентност, съответстваща на третата степен на обучение и се е изградил като задълбочен изследовател и учен. Извършено е обширно изследване, в което умело са съчестани подходящи методи за изпълнение на задачите и постигане на целта. Дисертационният труд има съществен приносен характер, както в теоретичен, така и в приложен аспект.

Въз основа на гореизложеното, както и предвид критериите на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за приложението му и Препоръките за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ за направление „Биологични науки“, съм убеден, че настоящият труд отговаря на изискванията за докторска дисертация и го оценявам положително като препоръчвам на Научното жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 4.3. Биологични науки (Зоология – зоология на безгръбначните животни) на **Илиян Лазаров Илиев**.

18.10.2014 г.

Шумен

Подпис:

(проф. д-р Н. Чипев)